

Molenmakersbedrijf
Molema
V.O.F.

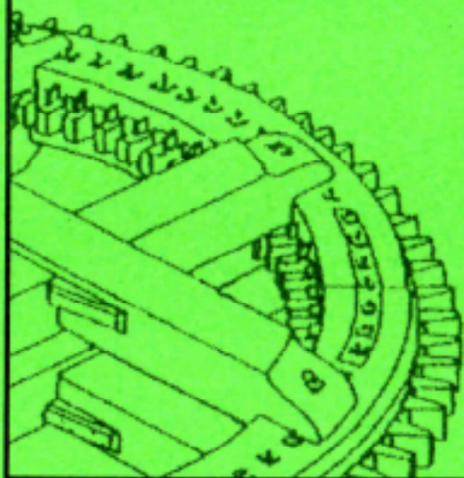
Provincialeweg 4, 9677 TW Heiligerlee

telefoon (0597) 59 16 60

telefax (0597) 59 11 76

mobiel 06 53 22 48 91

Kersteditie

MULDERSNIJS

MOLENWERKGROEP OOST-GRONINGEN

3-2002

Stötefalk

Eckhardt B.V.

VEEVOEDERS - GRANEN - KUNSTMEST

Wollinghuizerweg 5 - 9551 TG Jipsinghuizen
tel. 0599 - 32 62 19 fax 0599 - 32 64 59

Pension

"Stee en Stoetje"

uw logeeradres bij de molen

Harm en Ankie Prenger

- Logies en outbijt
- Appartementen
- Fiets en fietsroutes van prachtige omgeving aanwezig

Wedderweg 25
9699 RA Vriescheloo (Gr.)
Telefoon (0597) 541860

Guest House

"Stee en Stoetje" Pension

Your lodgings at the windmill

Harm en Ankie Prenger

- Bed & Breakfast
- Apartments
- Bicycles available for cycling in beautiful surroundings

"Stee en Stoetje"

Ihre Wohnadresse bei der Mühle

Harm en Ankie Prenger

- Übernachtung mit Frühstück
- Appartements
- Fahrräder und Beschreibungen von Radfabestrecken durch die prächtige Umgebung vorhanden

Erkend VNI installateur

Zelf doen
Samen doen
Laten doen
Door Uw

Bezema **S**anidrome

Sanitair
Verwarming
Riolering
Dakbedekking

Feiko Clockstraat 162-163 9665 BJ Oude Pekela

Tel. (0597) 612455 - Fax. (0597) 618176

MULDERSNIJS.

Muldersnjs verschijnt 4x per jaar en wordt mede mogelijk gemaakt door onze adverteerders.

REDACTIE:

Bé Oomkens

Gerda Koster

Redactie-adres:

M. A. de Ruyterlaan 36, 9675 EE Winschoten

Email: gertijpma@hetnet.nl

Vereniging Molenwerkgroep Oost-Groningen, KvK no. 40037981

Grieto de Vries

Gert Ijpma

BESTUUR:

Voorzitter

Secretaris

: K.Strijk

: H. Bossen

Wollinghuizerweg 152

9541 AV Vlagtwedde

Penningmeester

: M. Venhuizen

Postbank No. 3125139

T.n.v. Molenwerkgroep Oost-Groningen

Leemdobben 22

9551 AR Sellinger

Leden

: G. Manting

D. Meter

J.G.J. Bierhof

J.G. Ijpma

Tel.: 0597-416031

Tel.: 0599-313128

INSTRUCTEURS:

G. Koster-Westervaarder, Tel.: 0597-424045 R.P. Lemminga, Tel.: 0597-591292

K. Strijk, Tel.: 0597-416031 B. Oomkens, Tel.: 0597-414269

S. Bezema-Tel, Tel.: 0597-612455 D.J. Tinga, Tel.: 0595-441389
fax 0597-618176

De redactie behoudt zich het recht voor om de aangeleverde kopij niet te plaatsen of in te korten.

Vijftiende jaargang, nummer 66 - december 2002

Volgende kopij voor 15 februari 2003

Van uw redacteur

Zo, hij is er weer, de nieuwste nijs, de laatste alweer van dit jaar. Deze editie staat weer vol met de laatste nieuwtjes, maar ook diverse andere zaken komen aan bod. Ik hoop dat u de volgende keer ook weer uw kopij stuurt naar het redactieadres, zodat ook de volgende nijs uit kan komen. Ik heb het al eerder aangegeven, Muldersnijs is een blad voor en door onze leden, dus klim even in de pen of ga achter uw computer zitten en vertel ons uw molenverhalen of andere aanverwante zaken, dan kunnen we met een gerust hart verder gaan met ons regionale krantje, want het zou toch jammer zijn, als dit blad ter ziele gaat.

Als u bij de najaarsvergadering bent geweest, zult u ongetwijfeld ook gehoord hebben dat de molenwerkgroep weer een excursie wil organiseren. Een ieder die hier wel oren naar heeft, kan dit laten blijken door tijdens de nieuwjaarsreceptie zich hierover uit te laten. Waar we heen gaan, blijft nog even een kleine verrassing, maar dit kunt u in de volgende muldersnijs uitgebreid lezen.

Zo, ik denk dat ik wel weer genoeg heb verteld voor deze keer, ik zou zeggen lees ze en tot de volgende nijs

Vriendelijke groeten van
Gert Ijma

Eerherstel voor deltawerken uit Gouden Eeuw

Onder bovenstaande kop stond in het Noordhollands Dagblad van 26 oktober 2002 een pagina groot artikel afgedrukt over het herstel van elf Schermermolens. Aangezien het een onderwerp is die ons allen Ongetwijfeld interesseert, neem ik enige essentiële delen van dit artikel over.

*Schermermolens in
Schermerhorn*

Cultuurhistorische facelift voor de Schermer molens

Het herstel van elf Schermermolens die de polder weer gaan bemalen, is een van de grootste restauratieprojecten in Nederland. Gedeputeerde Enno Neef gaf gisteren het startsein met het overhandigen van de subsidieaanvraag van 1,6 miljoen euro aan de Rijksdienst voor de monumentenzorg. Het VSB-fonds doet daar nog eens 700.000 euro bij, waarmee het project van de grond kan komen. Over drie jaar moeten de molens draaien en malen. Aan de horizon gloort de status van werelderfgoed.

Anno 1631 waren het 52 achtkante binnenkruiers die vier jaar lang de wieden lieten draaien om met schepraders het 'Schermeer' leeg te pompen; Nieuw land, nieuwe mogelijkheden. Al stond niet iedereen te popelen. Want met inpolderen van de binnensee verdween ook de vaarroute tussen Alkmaar en plaatsen als Hoorn, Medemblik en Edam. Allemaal wilden ze compensatie. Alkmaar eiste niet minder dan vijfhonderd hectare grond in de Schermer als tegemoetkoming.

Van de 52 molens die zee in land veranderen, bleven er 50 malen. Want de boel moest na die tijd niet weer onder water komen te staan. Droge voeten op windkracht.

Tot het pompwerk in 1928 door elektrische gemalen werd overgenomen, draaiden de wieken door. De laatste molens gingen in 1929 'uit dienst'. Nergens anders werd zo lang met molens het land droog gehouden als in de Schermer. Vandaar dat hier de grootste molenschat van Nederland ligt, met elf watermolens.

Oorlog

Tot een jaar of zes geleden moesten een paar molens zelfs - van regeringswege - kunnen worden ingezet om te malen. Met de koude oorlog in het hoofd, besloot de regering anno 1954 met een 'wet voor bescherming van waterstaatkundige werken in oorlogstijd' dat vier Schermer molens maalvaardig moesten blijven. Je weet het tenslotte maar nooit als de Russen het land binnenvallen en de elektriciteitscentrales platleggen. Dan staan Wilhelmina, Juliana en Emma (zo heten de elektrische gemalen) mooi droog. Dat noodscenario is inmiddels verlaten. Al leverde het de Stichting Schermer Molens wel altijd een leuke rijksbijdrage op.

Sabotage door het Al-Qaeda-netwerk hoeft niet, van stal te worden gehaald om de samenleving er van te overtuigen dat de molens moeten malen. De elf Schermer molens die nog resteren, krijgen 2,3 miljoen euro aan subsidie om weer maalvaardig te worden. De Rijksdienst voor de monumentenzorg bundelt alle molenkennis voor het project, het VSB-fonds tast in de buidel en de provincie zette het molenproject op de lijst van het Provinciale Restauratie Uitvoeringsprogramma zodat ook de rijks gelden gaan stromen.

Allemaal om de molens weer aan het draaien te krijgen. Want 'malen' is het belangrijkste onderdeel van het restauratieproject van het Schermer molencomplex. Alle molens krijgen weer een vijzel en ze gaan ook water malen van poldersloten naar de ringvaart.

De deltawerken van de Gouden Eeuw worden in ere hersteld.

Contactbijeenkomst De Hollandsche Molen.

Elk jaar organiseert De Hollandsche Molen een contactbijeenkomst voor molenorganisaties en moleneigenaren. Hierbij worden allerlei belangrijke zaken besproken. In 2001 waren aan de orde de Arbo wetgeving en de raming van onderhouds- en restauratiebehoefte van molens.

Over het eerste punt zijn wij gauw klaar. Dankzij de Afdeling Groningen van het Gilde en de Stichting De Groninger Molen zijn er voor de diverse molens in onze regio risico-inventarisaties en evaluaties uitgevoerd, gevolgd door een rapport met aanbevelingen voor een plan van aanpak en soms een certificaat. Kernpunt is een goed overleg tussen eigenaar en molenaar.

Aangaande het tweede punt heeft de heren Nico Jurgens uitleg gegeven over een onderzoek naar vrijwel alle molens in Noord-Holland. Noord-Holland geeft een draaipremie (omdat dit voor het landschap belangrijk is) maar ziet -net als Groningen- onderhoud en restauratie van molens als een taak van het rijk. Gemiddeld hebben de molens in Noord-Holland per jaar rond € 17.500,- nodig om ze in goede staat van onderhoud en maalvaardig te houden. Er is nog verwezen naar een onderzoek uit 1982 van de Groningse Molencommissie dat aangaf dat er per jaar een bedrag tussen f.15.000,- en f.25.000,- nodig was om een molen in goede staat te houden. Na 20 jaar kan men deze bedragen verdubbelen. Grote afwijking tussen de gemiddelden van Noord-Holland en Groningen is er dus niet.

De heer Ir. R. Steenbergen, toe nog technisch medewerker van de Stichting De Overijsselse Molen en nu verbonden aan De Hollandsche Molen bepleitte de opstelling van een gedetailleerd meerjarenonderhoudsplan per molen, te combineren met een logboek

In Winschoten zijn we hier mee bezig. De gemeente heeft ook een externe adviseur een raming laten maken voor het onderhoud van de schil van de molens in de eerstkomende jaren. Maar, als men vervolgens deze stukken onder in een bureaula wegstopt schieten we er nog niets mee op.

Brief Onderhoudssubsidies

Aan alle moleneigenaren en -organisaties in Nederland
Betreft: Onderhoudssubsidies

Amsterdam, 1 juli 2002

Geachte heer / mevrouw,

In mei van het vorig jaar heeft De Hollandsche Molen zich tot de Rijksdienst voor de Monumentenzorg gewend met het verzoek de onderhoudssubsidies van wind- en watermolens in ons land aanzienlijk te verhogen. Tot onze grote vreugde reageerde de Rijksdienst positief op dit verzoek en in het najaar ontvingen wij bericht dat in principe besloten was de onderhoudssubsidies te verdubbelen. Het zou echter nog enige tijd duren alvorens de betreffende regeling – het Besluit Rijkssubsidieregeling Onderhoud Monumenten (BROM) – aangepast zou worden. In het novembernummer van ons blad Molens hebben wij het molenveld hieromtrent geïnformeerd.

Aanvankelijk zag het ernaar uit dat het BROM medio mei aangepast zou zijn. Door verschillende oorzaken – o.a. de val van het Kabinet Kok en de verkiezingen – komt naar verwachting het voorstel tot wijziging van het BROM pas in de zomer in het kabinet aan de orde. De regeling zal dan waarschijnlijk in het najaar formeel bekrachtigd worden. Aangezien het onderhoudsjaar 2002 dan vrijwel achter ons ligt, heeft de RdmZ besloten in de RdmZ-nieuwsbrief van augustus/september bijgaand artikel over de verhoging van het subsidieplafond te publiceren. Gelet op de verschijningsdatum van de nieuwsbrief en het feit dat niet alle moleneigenaren deze publicatie ontvangen, is met de dienst afgesproken dat De Hollandsche Molen de tekst van het artikel nog voor de zomer onder de aandacht van de moleneigenaren en molenorganisaties in Nederland zou brengen.

De Rijksdienst voor de Monumentenzorg bevestigt in het artikel de verdubbeling van de subsidies: het maximale subsidiabele onderhoudsbedrag wordt € 6.808,- per molen, waarin een subsidie van 50% wordt toegekend met een maximum subsidiebedrag van € 3.404,-.

In oude guldens omgerekend: u kunt als eigenaar maximaal f 7.500,- subsidie van de rijksoverheid ontvangen als u f 15.000,- aan onderhoud per molen uitvoert. Verder is van belang te wijzen op het opheffen van het onderscheid tussen draaiende en niet-draaiende molens. Tenslotte wordt in het artikel duidelijk dat de verhoging reeds het subsidiejaar 2002 betreft (aanvragen in te dienen vóór 1 april 2003).

Van verschillende kanten is ons gevraagd hoe hard de toezeggingen van rijkswege zijn. De inhoud van de wijzigingen is nu duidelijk. Formeel gesproken is de verhoging echter nog niet beklonken. Het nieuwe kabinet zou deze aanpassing niet door kunnen laten gaan; het besluit zou ook te laat genomen kunnen zijn om betrekking te hebben op het onderhoudsjaar 2002. Beide mogelijkheden zijn niet waarschijnlijk, maar evenmin uit te sluiten. Het is dan ook aan u als eigenaar om te besluiten of u vooruitlopend op een definitief formeel besluit dit jaar meer onderhoud aan uw molen(s) laat uitvoeren. De Hollandsche Molen zelf doet dat wel voor haar 12 molens.

Met de verdubbeling van de rijkssubsidies is de verbetering van het onderhoud aan molens echter niet afgerond. Van belang is wat provincies en gemeenten doen. In september zal De Hollandsche Molen met de provinciale molenorganisaties overleggen op welke wijze het beste de provincies benaderd kunnen worden met het verzoek hun onderhoudssubsidies ook substantieel te verhogen. Verder adviseren wij u als eigenaar uw eigen gemeente(n) te benaderen met een vergelijkbaar verzoek. Via ons blad Molens, bijeenkomsten als de molencontactdag en nieuwsbrieven als deze houden we u op de hoogte.

Met vriendelijke groet,

L.M. Endedijk, Directeur.

Copyright © 1997-2002
Vereniging De Hollandsche Molen.

Monumentenweekend op zaterdag 14 en zondag 15 augustus.

Hoe is het monumentenweekend befallen. Hieronder een impressie van uw redacteur.

Molen Berg bij avond, met een voorbijlopende RUN-ner

Zaterdagmorgen, 08.50, eerst even naar molen Edens toe waar Geert Manting vandaag zou draaien omdat Klaas verhinderd was dankzij een feestje van Bé, die dus vandaag ook niet op de molen kon zijn. Daarna vertrek naar Berg.

Hier aangekomen de molen op de wind gezet, gekruid van zuid naar west en de molen aan de draai gezet. Er was net genoeg wind om twee stenen mee te laten lopen. In tussentijd naar het oosten gekeken, waar ook molen Edens zijn rondjes begon te draaien. Was het eerst nog een beetje somber weer, in de middag begon het steeds meer op te klaren. Deze middag nog even bezoek gehad van een paar collega's van mijn werk, hoewel even, ze zijn zo'n twee uur gebleven. In tussentijd was om 13.00 uur de RUN van Winschoten ook van start gegaan en konden de lopers ook van inmiddels drie draaiende molens genieten. Bé had namelijk Grieto nog even gevraagd om hier te draaien, dit lukte echter alleen 's middags, zodat we tegen één uur toch nog drie draaiende molens konden zien. Tot zo'n uur of vier waren we nog met z'n drieën draaiende te zien, daarna ben ik als enigste door blijven draaien. De RUN-ners liepen wel mooi hun rondjes, dit werd ook vermeld voor radio Winschoten, die deze dag ook live in de ether te horen was, toen ik tegen zes uur eens even naar de 'buren' toe liep kreeg ik nog net een beetje mee, dat de lopers op weg naar de 'mooi versierde molen aan de molenweg' toeliepen. Dit doet een mens toch een beetje deugd. Na hier nog zo'n anderhalf uur doorgebracht te hebben, vond ik het ook wel welletjes en ben tegen acht uur naar huis toe gegaan.

De volgende dag was natuurlijk ook weer een bijzondere dag, namelijk de

molen te Ganzedijk werd feestelijk heropend. Hier is namelijk het afgelopen jaar o.a. een nieuwe stelling omheen gekomen, dit zag er zeer fraai uit. Ook was de molen opnieuw geteerd, alleen kon je dat helaas niet zo goed meer zien omdat in de buurt

van de molen schijnbaar een grote hoeveelheid vogels toehoudt en welke als sport het onderschijten van de molen er op na houdt.

de molen van Ganzedijk weer feestelijk geopend

Verder waren er die dag verschillende activiteiten, zoals vlot varen, touwbrug (waarbij men moest proberen om via twee touwen welke verticaal boven het kanaal waren gespannen de overkant zien te bereiken en wat soms tot hilarische taferelen leidde) poffertjes en pannenkoeken bakken en natuurlijk was er voor ons molenaars de bekende Ganzedieker Appeltoerte met lekkere koffie en een gezellig molenaarspraatje met diverse molenaars welke deze dag hier aanwezig waren. Maar natuurlijk zou deze dag niet compleet zijn zonder de officiële opening. Om ongeveer twee uur was deze gepland en werd onder grote belangstelling de groninger wimpel in top gehangen aan een vlaggemast welke was bevestigd aan de stelling en vanaf de grond werd bediend. Zo kan dus ook Ganzedijk weer genieten van een prachtig uitzicht op een prachtige molen.

Gert

nieuwe leden in opleiding

J.A Rozema.
Hoofdweg 116
9695 AN Bellingwolde.
per 18-4-2002

J Grundemann.
van Sonoijstraat 9
9545 TZ Bourtange
per 20-6-2002

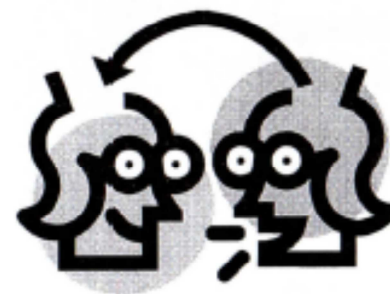
nieuwe donateurs

H.Noot.
Gagelweg 3
9753 JZ Haren.
per 25-3- 2002

D.G. Molenkamp
Ludensweg 83
9675 AN Winschoten
per 25-3-2002

We heten alle vier de personen van harte welkom binnen de Molenwerkgroep Oost-groningen en natuurlijk veel kijk- en leesplezier

Redactie Molenwerkgroep

UITNODIGINGUITNODIGINGUITNOD

Hierbij nodigt de Molenwerkgroep Oost-Groningen een ieder uit om ook weer de nieuwjaarsborrel te bezoeken. Dit jaar zal dit niet in Oude-Pekela zijn, maar in Winschoten, waar zalencentrum Lamain, Bosstraat 25 deze dag als gastheer zal fungeren.

Datum zal zijn:

Zaterdag 4 januari 2003

Aanvangstijd:

10:00 uur

We hopen eenieder hier weer te ontmoeten, zodat we weer op een geslaagde ochtend kunnen rekenen.

Met vriendelijke groet

Bestuur Molenwerkgroep Oost-Groningen

Limburgse molendag

Naar het verre Zuiden. Wat is ver als je met vieren in een VW Passat zo'n 310km aflegt en onderweg even pauze neemt? Het is vandaag Limburgse molendag en wij staan nu bij een forse beltmolen in Weert-Noord.

WILHELMUS HUBERTUS is zijn naam maar draaien zal hij vandaag niet. Er waait een noordelijke wind kracht 3 a 4 en kruisen is niet mogelijk. Na 20 jaar leegstand kocht kunstenaar Ton Piepers deze molen en richtte hem in tot atelier en expositieruimte waar voornamelijk beeldende kunst te vinden is maar alle gaande werk is nog aanwezig.

Naast de molen ligt een oude roede die ooit door gebr. Pot is geklonken, op de eerste zolder een is een doorgezaagde roede van Franssens uit Vierlingsbeek te zien. Beiden hebben in de askop gezeten, thans zijn hier gelaste roeden van Derkx aanwezig waarvan een gestroomlijnd is volgens systeem Van Bussel terwijl de ander Oud-Hollands is opgehekt.

Bij westenwind wordt er gedraaid maar voor overige windrichting zouden alle beelden verplaatst moeten worden.

Maar onze belangstelling gaat uit naar een andere vorm van presentatie en uitleg en we gaan nu Zuidwaarts.

De SINT ODA molen staat te koop want beroepsmolenaar

Nijs heeft geen opvolger en de molen staat stil.

SINT ANNA is een bijna geheel witte beltmolen met een vlucht van 23 meter met Potroeden. Behalve een koppel stenen bevindt zich ook een maalstoel onderin de berg. Bij de bouw in 1912 werden o.a. de houten roeden van een andere molen gebruikt maar ook b.v. het luiwiel is uit een oude schijf gemaakt. Met Oudhollands tuig draait de molen 30 en even later bij toenemende wind 40 enden. De wind moet zich echter uit de gaten tussen de huizen en bomen wringen om bij de molen te komen.

Sint Anna te Weert

Sint Anna te Tungelroy

dens het malen. Verschillende molens in de Nederlands-Belgische grensstreek hebben dit in hun bezit.

Doordat deze oudere mulders prachtige anekdotes vertellen ontstaan een prima molenaarsfeer waardoor het niet meevalt om hier te vertrekken.

Wij rijden later over smalle landwegen binnendoor naar Stramproy dat sinds kort aan Weert toegevoegd is. Hier vinden we een bijzonder fraaie geslotenstanderdmolen genaamd "SINT JAN".

Aan de gallerij van de kast is een klein wachthuisje en dat zie je niet vaak op een standerdmolen. De deuren in de onderbouw lopen door tot in de paraplu zodat een erker situatie ontstaat op deze plaats.

De kap is met schalien bekleed en het borsteind heeft een beplanking in visgraatvorm.

Ook Tungelroy heeft een beltmolen met dezelfde naam maar dit is een forse ronde stenen molen die door de heren Nijs en Kiggen gedraaid wordt.

Na jaren stilgestaan te hebben werd de gemeente Weert in 1991 eigenaar van deze molen. Van de twee koppels stenen kan er een niet malen maar het is de bedoeling dat deze hersteld zal worden. Zeilen zijn niet voorgelegd maar even later kan er toch tarwe gemalen worden. De bolspil draait echter niet mee! Een korenmulder vraagt zich dan hardop af hoe dit mogelijk is en een poldermolenaar die zich iets herinnert uit de opleiding moet erom lachen.

Pennetjeswerk waarbij een vaste rij in de looper over de stilstaande spil draait tij-

Sint Jan te Stramproy

In de kap valt meteen het grote bovenwiel op en dat verklaart waarom de kap naar verhouding zo hoog is. Nu draait deze molen voor de prins en geeft de molenaar uitleg aan bezoekers jawel in het Limburgs! Omdat je weet dat hij het over de molen heeft hoeft je alleen je oren goed te spitsen om te verstaan wat hij zegt. Met een binnenvangstok wordt de vlaamse vang bediend. Deze molenaar is ook monumentenwachter en naast andere hobby's stelt hij deze molen eens in de maand in werking.

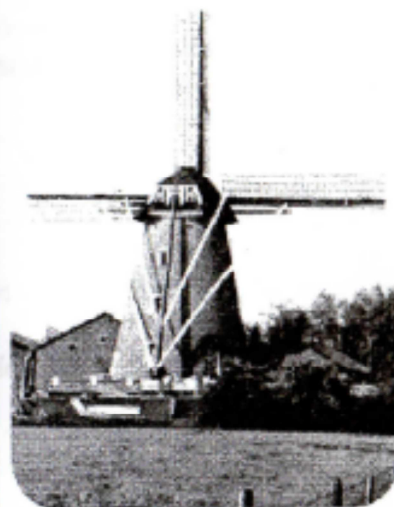
Het is even zoeken voordat we bij DE NIJVERHEID midden in een nieuwbouwwijk van Stramproy zijn. Jaques Nijs geeft hier les aan zes cursisten wat door dit aantal niet altijd even gemakkelijk is.

Bijna was deze beltmolen in 1944 door granaten weggevaagd maar daarvoor moest je zijn vader niet in zijn nachtrust storen want je kreeg te horen op felle toon; Dat zien we morgen wel! Met twee volle en twee lange halve zeilen wordt er nu gemalen waarbij cursist Henry assisteert. Zoals vele ronde stenen molens kampt ook deze met het water dat via de voegen naar binnen dringt terwijl de romp enkele jaren geleden opnieuw gevoegd is.

Door de nieuwbouw heeft ook deze molen de wind niet uit allen hoeken ongehinderd om te kunnen malen.

Even later horen we dat de BROEKMOLEN een waterradmolen niet meer kan draaien wegens watertekort.

Wij nemen afscheid en gaan richting Nederweert waar een beltmolen met vier lange halven staat te malen.

Sint Joseph te Kreijl

Het is de SINT JOSEPH op Kreijl zoals deze buurtschap heet.

Ook hier een ronde stenen molen die breed en stomp op je overkomt als hem ziet.

Deze molen heeft zelfzwiching en Van Bussel stroomlijneuzen gehad maar bij een

restaurant in de jaren zeventig zijn deze verwijderd.

Gemeente Nederweert is eigenaar van deze molen die een groot en fraai bovenwiel heeft.

Holtens Molen te Deurne

Hier wordt mais gemalen door twee vrijwilligers omdat de ander actief is op de WINDLUST te Roeven. Die kan nu niet draaien want er worden onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd. Vandaag werd ook de Peellandse molendag gehouden en in Deurne zal Mark Dwarswaard de HOLTENS MOLEN voor ons langer draaien dan op het tijdstip waarop de andere molens ermee stoppen. Langs de Zuidwillemsvaart, Asten, Vlierden komen we in Deurne.

De HOLTENS MOLEN is ook een forse beltmolen met een ronde zwarte romp. Zowel graan malen en olieslaan is mogelijk maar binnenkort keert ook de zaaginrichting terug.

Mark toont ons de tekening waar alles tot in detail op staat. Het gevlucht heeft stroomlijnneuzen systeem Van Bussel dat ervoor zorgt dat er gemalen kan worden. Want in 1973 brandde de molen uit en pas in 1994-1998 werd er gerestaureerd zodat tussentijds de bebouwing toenam. Ook is een molenaar van de Vooruitgang te Oeffelt aanwezig maar ook van de Collse watermolen te Eindhoven.

Om 19.15 is het tijd om te vertrekken en na in Zwolle gegeten te hebben komt aan deze prachtige dag een einde. Maar het was de moeite waard en zeer geslaagd.

Anja Gert Bert en Wim.

MOLENWERK GROEP OOST-GRONINGEN

**wenst een ieder fijne
kerstdagen en een
voorspoedig 2003 toe**

Nieuwe leden in opleiding.

Het leek de redactie een aardige gedachte in iedere uitgave van ons blaadje een van de nieuwe aspirant molenaars aan u voor te stellen.

Ook Jan Rozema heeft zijn draai in Winschoten volledig gevonden

We beginnen met Jan Rozema, geboren 17 juni 1963, wonende Hoofdweg 116, 9695 AN Bellingwolde, tel.0597-531998. Van beroep is hij installatie-technicus en werkt in dienst van een groot bedrijf aan diverse projecten in het noorden van het land. Het gezin bestaat uit man, vrouw en 1 dochtertje. Oorspronkelijk uit Drenthe afkomstig is hij door een (biologische) magneet naar Bellingwolde getrokken.

Jan Rozema is sinds maart 2002 in opleiding op molen Edens bij Klaas Strijk.

Van jongs af was Jan in molens geïnteresseerd, ook al doordat hij vroeger als smid verschillende werkzaamheden voor molens heeft gedaan. Hij wist -tot het moment dat er een berichtje op de radio kwam over de molenaaropleiding- niets over de mogelijkheid bij onze vereniging instructie te krijgen. En dar is hij met veel enthousiasme aan begonnen. Veel plezier met de opleiding en uiteindelijk: succes bij het examen.

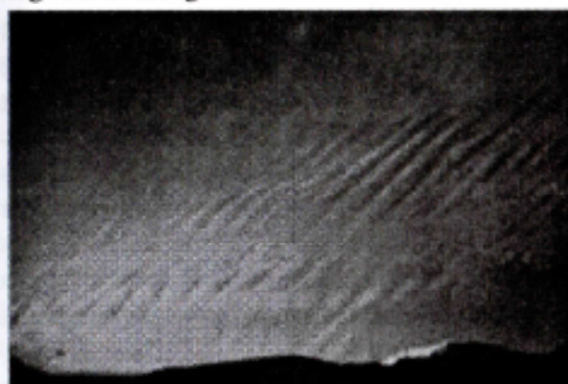
HET WEER: *oude spreuken (nog steeds) actueel.*

Soms een heldere hemel, even later een bui, terwijl de wind daarbij zijn eigen spel lijkt te spelen.

Uitgangspunt is, dat we qua ligging in West Europa, behoren tot de gematigde streken met een zeeklimaat, dus overwegende westelijke stroming komend van de oceaan mede beïnvloed door de Golfstroom; vochtig dus, zachte winters, koele zomers.

Vat krijgen op de ontwikkelingen van het weer blijft een onzekere zaak. Voorspellingen zijn gebaseerd op uitgangspunten, die zich in de loop van het proces kunnen wijzigen. Weerberichten bestemd voor grotere delen van ons land kunnen lokaal sterk afwijken.

Dit is niet nieuw. Vroeger deed dit fenomeen zich nog in veel sterkere mate gelden. De mensen waren verstoken van het dagelijkse weerbericht, de komende regenval, de stormwaarschuwingen. Door schade en schande wijs geworden, ontstond er in de loop van een lange tijd een zekere kennis van de weersontwikkeling en dan vooral seizoensgebonden. Deze kennis werd vaak verpakt in rijmen of spreuken en konden dan generaties "meegaan" tot op de dag van vandaag.

*Aparte wolkenvormen, deze zijn boven
Nederland gefotografeerd*

Deze spreuken berusten op kennis en ervaring. Soms lijkt een spreuk wat ver gezocht, maar is in feite eerder een ezelsbruggetje.

Wind in de nacht, water in de gracht, is hier een voorbeeld van. Nacht rijmt op gracht, maar het gaat niet om de gracht, maar om de avond en de wind. Normaal gesproken gaat de wind tegen de avond liggen.

De luchtturbulentie neemt af omdat de zonnearmte afneemt. Maar als een depressie nadert, dan worden de luchtstromingen instabiel en versterkt en gaat eerder genoemd rijmpje bewaarheid worden.

Zeelui met een rijke ervaring op weergebied hanteerden de volgende spreuk: Krimpwind en uitgaande vrouwen zijn niet te vertrouwen. De term - krimpwind is niet te vertrouwen- wijst in de richting van een naderende depressie, waarvan de omvang en intensiteit vroeger niet waren te voorspellen. Het rijmend deel vrouwen/vertrouwen kan hier tweeledig zijn. Het eerder genoemde ezelsbruggetje en de bezorgdheid van de zeeman, die maanden tot jaren van huis, in onzekerheid bleef of zijn vrouw niet te veel uitging; lees trouw bleef. Moraal: krimpwind op het noordelijk halfrond, dus gaande van n.w. naar z.w., kondigt meestal een weersverslechtering aan. Kring om de zon, water in de ton of Kring om de maan, kondigt regen aan. Dit fenomeen wijst op de nadering van depressie(s), hoewel die zich nog op grote afstand kan bevinden (> 1000 km). Er is dan binnen 24 uur een weersverandering op komst. Het verschijnsel wordt veroorzaakt door sluiers van bevroren wolken, ijskristallen dus. Door de weerkaatsing op de brekingsvlakken van deze kristallen, ontstaan er kringen om de zon, die met zijn stralenbundels door deze sluiers schijnt. Deze halo's kunnen meervoudig zijn. Bij de maan (vooral s'avonds) ook waarneembaar maar minder intens, in verband met de geringere lichtsterkte. Vergelijkbaar op de aarde, het verschijnsel regenboog, waarbij het samengestelde licht door de regen gebroken wordt in stralen met een verschillende golflengte. Morgenrood, water in de sloot. Door de fijne druppeltjes in de dampkring wordt het licht van de opkomende zon verstrooid. De langere golflengten komen daarbij het sterkst door en geven de hemel zijn rode gloed. Kortom er is veel vocht in de atmosfeer. Regen dus! Avondrood mooi weer aan boord. De herkomst van deze uitspraak verwijst ongetwijfeld naar de zeevaart. Als het mooi en stabiel weer is, worden veel stofdeeltjes hoog de lucht ingevoerd, die tegen de avond, als de zonnwarme afneemt, weer naar de aarde terug zakken. Hetzelfde proces komt dan weer op gang: samengesteld licht wordt gebroken in verschillende golflengten, waarbij het rood weer de boventoon voert en de lucht tot vlammend rood op kan laten lichten. (naarmate de luchtverontreiniging toeneemt zal de kleuring intenser worden) Kijken we ook eens naar het gedrag van de fauna vertegenwoordigers, dan blijkt dat we daar ook onze weersveranderingen kunnen registreren. Niet voor niets zegt een oud rijmpje:

De hanen, katten en honden, zo men dikwijls heeft gevonden, zeggen het weer van dag tot dag nog beter dan de Almanak. De dieren blijken veranderingen in de atmosfeer aan te voelen en vertonen meestal een onrustig gedrag. Het schijnt dat de verandering in luchtdruk hier een belangrijke factor is.

Vroeger hielden met name boeren een z.g.n. modderkruiper in een grote glazen pot. Dit visje is van nature zeer gevoelig voor veranderingen in de atmosfeer. Het onrustig gedrag van het beestje was voor de boer een teken dat er ander weer op komst was (de modderkruiper is nu een beschermde vissoort).

De zwaluwen vertellen ons met hun jachtgedrag of we mooi weer krijgen of houden. Ze vliegen dan hoog omdat hun prooi(vliegjes) ook hoog zit. Het omgekeerde duidt op slechter weer. De vliegjes blijven in de lufte van de bebouwing en begroeiing. De zwaluw scheert laag over de grond. Hetzelfde verschijnsel dat we uitstekend kunnen waarnemen, is het irriterend gekriebel van de z.g.n. onweersbeestjes; zeer kleine zwarte vliegjes, die voor het uitvliegen warme lucht en een hoge vochtigheidsgraad nodig hebben, naast een zekere elektrische lading in de lucht. Na een korte vlucht vallen ze uitgeput op onze toch al warme huid met bovengenoemd gevolg. Hun bijnaam doet het ergste vermoeden op zo'n drukkende zomerdag. Zo bereiken ons veel signalen uit de directe leefomgeving, die een atmosferische verandering aankondigen.

Iets verder weg zijn er in de achtergrond van het zwerk, dat de aarde omvat, andere bronnen, die met kosmische krachten de totale atmosfeer van de aarde beïnvloeden. We letten daar in de sleur van alledag niet zo op. Maar toch! Denk maar eens aan de invloed van de dichtbijzijnde planeet, de maan, op de watermassa van de oceanen, de getijden, de sapstroom in de cellen van de planten. De onderlinge stand van planeten en sterren beïnvloeden het leven op aarde, de aarde die deel uitmaakt van het labiele evenwicht, wat een sterrenstelsel wordt genoemd. Deze bundeling van krachten of tegenkrachten uit onze kosmos, heeft ook invloed op het heersende klimaat op aarde, een planeet in zijn jaarlijkse rotatie om de zon.

Zo kan december 2002 er vriendelijk uitzien, omdat Mercurius(licht) zich beweegt voor de warmtebronnen van de Boogschutter, terwijl Venus(licht) en Mars(vuur) voor het lichtdomein van de Weegschaal komen. Vanaf de Kerst beweegt Uranus(licht) zich voor het lichtdomein van de Waterman. Tot zover positief! Maar daarnaast komt Jupiter(vuur) op de 12e v/d maand weer voor het waterbeeld van de Kreeft(vocht), zodat er naast positieve(licht/warmte), ook negatieve krachten actief zijn(water/aarde). Rond de Advent zal het er dan ook donker uitzien!

Volgend jaar ga ik in op de constellaties van de lente maanden.
(dm)

Molens in het nieuws.

Friessedes watermolen in Neer

In het september 2002 nummer van de Gildebrieff stonden reportages over de restauratie van de Friessedes watermolen in Neer en over een de windmolens in Roggel, Heythuizen, Baexem, Beegden, Horn en Beesel. Doordat onze jongste dochter in Neer woont heb ik al deze molens in de loop der jaren al

eens bezocht. Wat mij opvalt is dat de molens in die omgeving vaak in het nieuws zijn, met name in de z.g.advertentiebladen. Iets om jaloers op te zijn.

Wat de laatste gerestaureerde molens betreft het volgende

Eén keer kon ik in de Friessedes molen toen timmerlieden bezig waren met de vloeren; op 1 september jl was de molen open en in bedrijf. De vrijwillig molenaar was bezig met het malen van mais voor veevoer. Hij heeft een paar klanten in de omgeving die regelmatig een zakje graan laten malen. De binnenkant van de molen is nog aardig origineel. Het gebouw stond er voorheen vervallen bij maar ziet er nu weer keurig uit. Het waterrad, de stuwen en sluizen zijn nieuw. In 1962 had de laatste molenaar zijn stuwrechten verkocht aan het waterschap en was alles wat de molen tot watermolen maakte opgeruimd. Al in 1343 was er ter plekke een watermolen

Toen ik er een paar jaar geleden was, was de Sint Antoniusmolen in Heythuizen in zeer slechte staat, vooral het muurwerk. In augustus jl is de molen na een grondige restauratie feestelijk heropend. Ter gelegenheid daarvan heeft de Stichting Sint Antonius met financiële steun van de gemeente Heythuizen, de Rabobank Leudal, Bouwbedrijf Van Heur in Kelpen en Adriaens Molenbouw in Weert een keurig verzorgd boekje uitgegeven waarin de geschiedenis van de molen uitgebreid is beschreven.

Reacties van lezers.

De heer J.A. Heijdra te Barneveld, bij velen nog bekend als de inmiddels gepensioneerde buitendienstmedewerker voor molens district noord van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg belde onlangs over het artikel Molenorganisaties in Noord Brabant in het vorige nummer. Ook in het Land van Heusden en Altena is een regionale molenorganisatie. De heer Heijdra is nog steeds actief op molengebied. Zo heeft hij het vorige jaar de leiding gehad bij de bouw van een molen in Brazilië. Binnenkort gaat hij er weer naar toe. Hij vroeg alle oude bekenden de groeten te doen.

Nog meer publiciteit.

Via via kreeg ik Visa-vie van mei 2002 in handen, een krantje voor creditkaarthouders van die organisatie met daarin een kort maar positief artikel over onze windmolens. Naast een paar plaatjes staat er ook een verwijzing naar de internetsite van De Hollandsche Molen.. Op die manier wordt de belangstelling van het publiek geactiveerd

AGENDA

Theorielessen seizoen 2002/2003

In de vorige Muldersnijs stonden helaas de theorielessen niet vermeld.
Bij deze komen ze wel door

Zaterdag 7 december 2002

21 december 2002

-----

18 januari 2003

15 februari 2003

1 maart 2003

19 april 2003

Daarnaast heeft de molenwerkgroep ook nog zijn andere activiteiten,
zie hiervoor de onderstaande agenda

Zaterdag 4 januari 2003

Nieuwjaarsvisite in zalencentrum Lamain

Zaterdag 8 maart 2003

Vergadering de Hollandsche Molen in Amsterdam

Zaterdag 22 maart 2003

Vergadering Molenwerkgroep Oost-Groningen

Zaterdag 5 april 2003

Vergadering Gilde van Vrijwillig Molenaars in Arnhem

Inl: H.Bossen, tel 0599- 313128

Verband Van Lekker Vlees

Feiko Clockstraat 110
Oude Pekela
Tel. 0597-675333

HUIZING

kwaliteit is onze reclame.

Brood- en banketbakkerij

BRANS

Feiko Clockstraat 172 * tel. 0597 - 612491 * Oude Pekela

Ruime sortering gebak en chocolaterie.

**Ook uw advertentie had
hier kunnen staan**

Voor meer info, Tel.: 0597-418333

email:

gertijpma@hetnet.nl